

А. О. СТОЛБУНОВ
(Сімферополь)

Знахідка стели епохи бронзи в Криму

Стела епохи бронзи з Криму.

О. Я. ПРИВАЛОВА
(Донецьк)

Дослідження Олександрівського кургану

У зв'язку із спорудженням колгоспного водосховища поблизу с. Олександрівки Старобешівського району Донецької області частково пошкоджено один з курганів, розташований на другій терасі лівого берега р. Кальміуса, за 2 км на південний схід від с. Олександрівки.

Улітку 1972 р. археологічний загін Донецького краєзнавчого музею проводив охоронні дослідження цього кургану. Земляний насип округлої форми мав висоту 2,5 і діаметр 27 м. Він був задернований, складався з чистого чорнозему і двох підсіпок, причому перша порушена впускним похованням. Поховальний ґрунт потужністю 0,5 м простежено на глибині 2,5 м від вершини кургану. Жовта материкова глина починається на глибині 3 м. Курган розкопано по шарах із залишенням центральної бровки. Усього відкрито вісім поховань: два неолітичних, три катакомбних, два зрубних і одне кочовницьке.

Основне поховання (№ 2) виявлено на відстані 5,5 м на північний схід від центру кургану на глибині 3,5 м у материковому суглинку. Могильну яму перекривали великі кам'яні плити, що провалились усередину могили, зруйнувавши її стінки. Розміри ями

У 1972 р. під час будівництва дороги на трасі Північнокримського каналу, за 1,5 км на північ від с. Іллічове Радянського району Кримської області, зруйновано курган епохи бронзи. За обліковими даними Кримського краєзнавчого музею висота насипу була 3,5, діаметр 40 м. В результаті обстеження встановлено, що в центрі кургану містилось поховання ямної культури. Яма прямокутна, довжиною 2,2 м, шириною 1,5, глибиною 1,3 м. Довгою віссю вона орієнтована по лінії південь—північ. Кістяк небіжчика був сильно пофарбований, але його позу й орієнтацію визначити не вдалося. В похованні знайдено чотиригранне бронзове шило і списоподібний бронзовий ніж розміром 15×4 см.

Яма, очевидно, була перекрита дерев'яними колодами, залишки яких виявлено на її плічках. Поверх колод поперек ями верхньою частиною на схід лежала кам'яна стела великих розмірів: висота 2,8 м, ширина 2,8, товщина 0,2 м. Виготовлена вона з щільного вапняку, голова модельована у вигляді стовачика, плечі трохи опущені. Від лівого плеча до правого боку її перетинає подвійна заглиблена лінія (рисунок). По діагоналі стела, на жаль, розбита, частина однієї половини втрачена. Знахідка з Іллічева має найближчі аналогії в матеріалах цього типу кемі-обинської культури. Форма ями, перекриття, наявність вохри та інвентар дають підставу відносити це поховання до епохи міді—бронзи. Стела використана, мабуть, повторно замість кам'яної плити.